

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátě složeném z předsedy Karla Šimky a soudkyň Evy Šonkové a Sylvy Šiškeové v právní věci žalobců: a) E. N., b) J. N., c) T. N., všichni zastoupeni advokátem JUDr. Ivanem Hejlem, se sídlem Vyšehradská 19, Praha 2, proti žalovanému: **Krajský úřad Středočeského kraje**, se sídlem Zborovská 11, Praha 5, proti rozhodnutí žalovaného ze dne 15. 3. 2023, č. j. 037884/2023/KUSK, o kasační stížnosti žalobců proti rozsudku Krajského soudu v Praze ze dne 14. 12. 2023, č. j. 41 A 27/2023-88,

t a k t o :

- I. Kasační stížnost žalobců **se z a m í t á .**
- II. Žalobci **n e m a j í** právo na náhradu nákladů řízení o kasační stížnosti.
- III. Žalovanému **se n e p ř i z n á v á** náhrada nákladů řízení o kasační stížnosti.

Odůvodnění:

I. Vymezení věci

[1] Žalobci se podanou žalobou domáhali zrušení rozhodnutí žalovaného ze dne 15. 3. 2023, č. j. 037884/2023/KUSK, kterým bylo podle § 24 odst. 3 písm. a) bodu 2 zákona č. 184/2006 Sb., o odnětí nebo omezení vlastnického práva k pozemku nebo ke stavbě, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o vyvlastnění“), s odkazem na § 170 odst. 1 písm. a) zákona č. 183/2006 Sb., o územním plánování a stavebním řádu, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „stavební zákon“), ve spojení s § 4a odst. 1 zákona č. 416/2009 Sb., o urychlení výstavby dopravní, vodní a energetické infrastruktury a infrastruktury elektronických komunikací, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „liniový zákon“), rozhodnuto o omezení vlastnického práva žalobců – spoluvlastníků k pozemku parc. č. X v k. ú. S. u L. (dále též jen „předmětný pozemek“) v rozsahu nově vymezeného práva odpovídajícího věcnému břemeni - služebnosti inženýrské sítě ve prospěch společnosti

ČEZ Distribuce, a. s. (dále též „vyvlastnitel“), váznoucímu na části pozemku podle geometrického plánu číslo 435-220/2020. O omezení vlastnického práva žalobců bylo rozhodnuto za účelem realizace záměru SO 410 Přeložka venkovního vedení 2 x 22 kV ČEZ, který je součástí objektové stavby veřejně prospěšné stavby dálnice D8 s názvem „D8 MÚK Zdíby, rozšíření Prosecké radiály, etapa 2, direktní větev“.

[2] Krajský soud v Praze napadené rozhodnutí žalovaného rozsudkem ze dne 1. 6. 2023, č. j. 41 A 27/2023-38 (dále jen „napadený rozsudek“) pro nepřezkoumatelnost zrušil a vrátil věc žalovanému k dalšímu řízení.

[3] Krajský soud v první řadě neměl za dostatečné odůvodnění závěru žalovaného, že přeložku elektrického vedení nelze uložit do země namísto vedení vzduchem. Žalovaný tuto variantu umístění kabelu odmítl s odůvodněním, že neměl možnost nijak měnit územní rozhodnutí. Odkázal na judikaturu Nejvyššího správního soudu, v níž zvýraznil ty části odůvodnění, ze kterých vyplývalo, že v rámci vyvlastňovacích řízení není prostor pro řešení samotného stavebního záměru. Krajský soud se s citovanými závěry judikatury na jednu stranu ztotožnil, na druhou stranu však uvedl, že žalovaného nezbavují povinnosti zabývat se principem subsidiarity a proporcionality ve vyvlastňovacím řízení jako takovém. Poukázal na modifikaci judikatury Nejvyššího správního soudu, podle které je třeba se i v rámci vyvlastňovacího řízení zabývat požadavkem vlastníka pozemků na alternativní vedení trasy (stavby), jestliže je jeho požadavek dostatečně konkrétně zdůvodněn, resp. existence dalších možných alternativ plyne z předložené projektové dokumentace a tato alternativní varianta by mohla lépe naplňovat výše zmíněné principy vyvlastňovacího řízení.

[4] Krajský soud dále stručně doplnil, že žalovaný se nevyjádřil ani k námitkám postupu vyvlastnitelů v rozporu s dobrými mravy, ani k námitce nepoužitelnosti znaleckého posudku. K tomu doplnil, že je pravda, že námitky k nepoužitelnosti znaleckého posudku mířily primárně na jeho věcnou správnost, přičemž relevantní v řízení o vydání mezitímního rozhodnutí mohou být pouze námitky těch nejzávažnějších vad znaleckého posudku, pro které by jej nebylo možné pokládat za splnění náležitosti podle § 5 odst. 2 písm. a) zákona o vyvlastnění. Přesto však na tyto námitky měl žalovaný alespoň nějakým způsobem reagovat, což neučinil.

[5] Nejvyšší správní soud rozsudkem ze dne 7. 9. 2023, č. j. 2 As 181/2023-57, ke kasační stížnosti žalovaného zrušil rozsudek krajského soudu č. j. 41 A 27/2023-38 a vrátil věc krajskému soudu k dalšímu řízení. Ve zrušujícím rozsudku uvedl, že argumentace obsažená v judikatuře Nejvyššího správního soudu, z níž krajský soud vycházel, není na projednávanou věc přiléhavá. Ve věci se totiž nevyskytla specifická skutková okolnost spočívající v tom, že by v územním řízení byla vypracována detailní variantní dokumentace, z níž by vyplývala možnost realizace účelu vyvlastnění více rovnocennými variantami. Nado to Nejvyšší správní soud zdůraznil, že předmět vyvlastňovacího řízení je v případě liniových staveb do značné míry vymezen právě veřejně prospěšnou liniovou stavbou, jak je definována v průběhu územního a stavebního řízení. Až na velmi výjimečné situace se tak bude aplikovat ustálená judikatura, podle které předmětem vyvlastňovacího řízení nemůže být zvažování alternativních variant řešení stavebního záměru; předmětem vyvlastňovacího řízení je primárně posouzení, zda 1) k realizaci konkrétně vymezeného záměru, jehož realizace je účelem vyvlastnění, je nezbytné odnětí či omezení vlastnického práva, 2) v jakém

pokračování

rozsahu má k odnětí či omezení vlastnického práva dojít a 3) jaká má být náhrada za odnětí či omezení vlastnického práva.

[6] Ani u zbylých důvodů, na nichž krajský soud založil své rozhodnutí, Nejvyšší správní soud neshledal, že by zakládaly nezákonnost rozhodnutí žalovaného. Žalovaný dostatečně (byť stručně) reagoval na námitku vypořádání jednostranného závazku žalobců uzavřít smlouvu s vyvlastnitelem a vypořádal se i s námitkou rozporu jednání vyvlastnitele s dobrými mravy. Žalovaný se nezabýval námitkou vad znaleckého posudku doloženého vyvlastnitelem ve vyvlastňovacím řízení. Nejvyšší správní soud však tuto vadu nepovažoval za podstatnou pro projednávanou věc, neboť vady znaleckého posudku, které žalobci namítali, se obsahově míjely s předmětem řízení o vydání mezitímního rozhodnutí.

[7] V navazujícím řízení krajský soud žalobu proti napadenému rozhodnutí žalovaného v záhlaví citovaným rozsudkem zamítl.

[8] V otázkách, které již byly předmětem přezkumu v řízení o kasační stížnosti, krajský soud zopakoval závazný právní názor z rozsudku č. j. 2 As 181/2023-57. Námitce žalobců uplatněné až při ústním jednání, že se v období mezi prosincem 2022 a říjnem 2023 změnily místní poměry, zejména že již došlo k výstavbě dálničního sjezdu a potřeba vyvlastnění jejich pozemku tudíž odpadla, krajský soud nepřisvědčil. Námitka byla uplatněna až po lhůtě pro uplatnění nových žalobních bodů a zároveň ji shledal nepřípustnou s ohledem na vázanost skutkovým a právním stavem ke dni vydání rozhodnutí správního orgánu.

II. Kasační stížnost žalobců

[9] Žalobci (dále jen „stěžovatelé“) napadají rozhodnutí krajského soudu kasační stížností, jejíž důvody podřazují pod § 103 odst. 1 písm. a) zákona č. 150/2002 Sb., soudní řád správní (s. ř. s.), a navrhuji napadený rozsudek zrušit a věc vrátit krajskému soudu k dalšímu řízení.

[10] Stěžovatelé namítají, že krajský soud posoudil žalobu po zrušujícím rozsudku Nejvyššího správního soudu formalisticky. Nezabýval se přitom tvrzením stěžovatelů, že podle zjištění na místě byl již realizován silniční sjezd z dálnice D8, kterému zjevně nebránila absence pravomocného vyvlastnění jejich pozemku, a že již proto není potřeba vyvlastnit pozemek stěžovatelů k naplnění účelu vyvlastnění.

[11] Žalovaný se ve stanovené lhůtě ke kasační stížnosti nevyjádřil.

III. Posouzení věci Nejvyšším správním soudem

[12] Nejvyšší správní soud posoudil kasační stížnost v mezích jejího rozsahu a uplatněných důvodů a zkoumal přitom, zda napadené rozhodnutí netrpí vadami, k nimž by musel přihlédnout z úřední povinnosti (§ 109 odst. 3 a 4 s. ř. s.).

[13] Kasační stížnost **není důvodná** [§ 110 odst. 1 s. ř. s. *in fine*].

[14] V nyní projednávané věci stěžovatelé brojí proti jediné skutečnosti. Krajský soud podle jejich názoru nepostupoval správně, když se nezabýval jejich námitkou, že se v srpnu 2023 dozvěděli, že 22. 11. 2022 bylo vydáno stavební povolení pro stavbu sjezdu dálnice D8, a že již v prosinci 2022 bylo podle získaných fotografií zjevné vytyčení stavby v terénu. V říjnu 2023 přitom mělo dojít ke zprovoznění této části dálnice. Je tak zjevné, že stavbě sjezdu nebránilo stávající nadzemní vedení 22kV, a krajský soud měl tedy přezkoumat, zda stále trvá nezbytnost vyvlastnění pro naplnění účelu vyvlastnění. Nebylo přitom možno klást k tíži stěžovatelům, že námitky neuplatnili dříve, neboť se o realizaci sjezdu dálnice D8 nedozvěděli nikoliv vlastní vinou – rozhodnutí o povolení stavby ze dne 22. 11. 2022 jim ostatně nebylo doručeno ani ke dni podání kasační stížnosti.

[15] Krajský soud v řízení poté, co byl jeho původní rozsudek zrušen rozsudkem Nejvyššího správního soudu č. j. 2 As 181/2023-57, této námitce nepřisvědčil a nedoplnil dokazování, neboť dospěl k závěru, že námitka je nepřípustná částečně proto, že ji stěžovatelé nepodali ve lhůtě pro podání žaloby podle § 71 odst. 2 s. ř. s., částečně proto, že stěžovatelé odkazují v rozporu s § 75 odst. 1 téhož zákona na skutkový stav, který nastal až po vydání napadeného rozhodnutí.

[16] Krajský soud námitku stěžovatelů posoudil správně. Podle § 71 odst. 2 s. ř. s. „*k žalobě žalobce připojí jeden opis napadeného rozhodnutí. Žalobce může kdykoli za řízení žalobní body omezit. Rozšířit žalobu na dosud nenapadené výroky rozhodnutí nebo ji rozšířit o další žalobní body může jen ve lhůtě pro podání žaloby.*“ Podle § 75 odst. 1 s. ř. s. „*při přezkoumání rozhodnutí vychází soud ze skutkového a právního stavu, který tu byl v době rozhodování správního orgánu.*“ Z tvrzení stěžovatelů při ústním jednání před krajským soudem v první řadě nevyplývá, kdy mělo dojít ke skutečnosti, na jejímž základě měli usoudit, že zatížit jejich pozemek věcným břemenem již není nezbytné k naplnění zamýšleného účelu ve veřejném zájmu. K takové skutečnosti mohlo dojít mezi prosincem 2022 a říjnem 2023.

[17] Pro posouzení přípustnosti této námitky stěžovatelů k posouzení krajským soudem je to však nepodstatné. Stěžovatelé sami v kasační stížnosti tvrdí, že vytyčení stavby v terénu bylo zjevné již v prosinci 2022. Jednalo se tedy o skutečnost, která byla objektivně zjiřitelná již pouhým zhlédnutím místa stavby v terénu. Nenastala tedy situace podobná té, kterou řešil Nejvyšší správní soud v rozsudku ze dne 17. 12. 2007, č. j. 2 Afs 57/2007-92. Nadto by tato námitka stěžovatelů nemohla vyústit v některý z důvodů zrušení rozhodnutí žalovaného podle § 76 odst. 1 nebo 2 s. ř. s. Pouze k nim se přitom váže možnost částečného prolomení koncentrační zásady podle § 76 odst. 3 s. ř. s., čemuž se věnuje odkazovaný rozsudek.

[18] Nejvyšší správní soud se tedy ztotožňuje s krajským soudem v hodnocení, že bez ohledu na to, kdy v období od prosince 2022 do října 2023 mělo dojít ke skutečnosti, z níž stěžovatelé dovozovali nezákonnost napadeného rozhodnutí, nemohl se touto námitkou zabývat. Pokud by k ní totiž došlo v období od prosince 2022 do vydání napadeného rozhodnutí (15. 3. 2023), mohli tuto skutečnost stěžovatelé uvést již ve lhůtě pro podání žaloby proti napadenému rozhodnutí podle § 71 odst. 2 s. ř. s. Pokud by k ní došlo v období od 16. 3. 2023, pak soud nemohl k této námitce přihlédnout z důvodu vázanosti skutkovým

pokračování

a právním stavem ke dni vydání napadeného rozhodnutí podle § 75 odst. 1 s. ř. s. Námitka stěžovatelů, že krajský soud postupoval při posuzování věci formalisticky, je tak nedůvodná. Krajský soud dodržel vázanost právním názorem, vysloveným v rozsudku Nejvyššího správního soudu č. j. 2 As 181/2023-57. Nad rámec tohoto právního názoru vypořádal i zbylé námitky stěžovatelů. Po obsahové stránce proto rozsudku krajského soudu nelze ničeho vytknout.

[19] Nad rámec nezbytného odůvodnění, a aniž by se zabýval konkrétními skutkovými okolnostmi věci, Nejvyšší správní soud v obecné rovině poznamenává, že pokud by se po vydání rozhodnutí o omezení vlastnického práva oproti původním předpokladům ukázalo, že pro realizaci účelu ve veřejném zájmu, pro nějž bylo o omezení rozhodnuto, ve skutečnosti není toto omezení nezbytné, připadá v úvahu jeho zrušení (zejména § 26 odst. 1 zákona o vyvlastnění) či další právem předjímané způsoby jeho „odklizení“ (jak trefně poznamenal krajský soud v bodě 19 odůvodnění svého rozsudku).

IV. Závěr a náklady řízení

[20] Na základě výše uvedeného dospěl Nejvyšší správní soud k závěru, že kasační stížnost není důvodná, a proto ji podle § 110 odst. 1 s. ř. s. zamítl.

[21] Výroky o náhradě nákladů řízení vychází z § 60 odst. 1 věty první s. ř. s. ve spojení s § 120 s. ř. s. Stěžovatelé v řízení úspěch neměli, a proto jim nevzniklo právo na náhradu nákladů řízení. Úspěšnému žalovanému pak soud náhradu nákladů řízení nepřiznal, neboť mu nevznikly náklady nad rámec běžné úřední činnosti.

Poučení: Proti tomuto rozsudku **n e j s o u** opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 19. února 2024

Karel Šimka
předseda senátu